

Pestprotocol Anne Frankschool

De missie van de Anne Frankschool

Onze school draagt de naam van Anne Frank; hiervoor is bij de oprichting van de school heel bewust gekozen. Datgene waar Anne Frank voor staat, respect, vrijheid van denken voor iedereen, houden wij levend in onze school. Wij dragen er zorg voor dat de kinderen bij ons op school veilig kunnen (op) groeien. Dit is de basis voor al ons onderwijs.

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken.

Doel pestprotocol

De directie van de Anne Frankschool heeft in samenspraak met leerkrachten ouders en kinderen een pestprotocol opgesteld met als doel, dat alle kinderen zich in op onze school vrij en veilig voelen, zodat zij hun mogelijkheden optimaal kunnen en willen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Een pestprotocol alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem.

Op de Anne Frankschool proberen we daarom veel nadruk te leggen op het voorkomen van pesten.

Pesten en plagen, een definitie

Bij **plagen** is er sprake van incidenten. Een persoon zegt iets, de ander zegt iets terug en meestal is het dan afgelopen. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden. De machtsverhouding is gelijk. Plager(s) en geplaagde(n) hebben een gelijke of bijna een gelijke macht. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en / of fysieke schade op en is in staat om zich te verweren (Van der Meer, 2005).

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één of meerdere individuen op één persoon, die niet in staat is zichzelf te verdedigen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. De pester is spreekwoordelijk de winnaar en het slachtoffer de verliezer. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Deze mag niet voor zichzelf opkomen, noch verweren. Doet hij dit wel, dan kan dit voor de pester(s) een reden zijn om hem nog harder aan te pakken (Van der Meer, 2005).

Onder pesten wordt het volgende verstaan:

- Isoleren en negeren.
- Slaan en schoppen.
- Iemand op weg naar huis achterna rijden of opwachten.
- Bezittingen afpakken en stuk maken.
- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde 'leuke' opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven met gemene opmerkingen.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over de kleding of uiterlijk.
- Schelden of schreeuwen.
- Pesten via msn of e-mail.

Plagen mag en is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit heel erg lang. Door elkaar te plagen leer je zelfs om met conflicten om te gaan. Het hoort bij het groot worden. Pesten mag niet. Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets dat leuk is om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt haar of hem niet om terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven.

Bij pestgedrag moet altijd stevig worden opgetreden, ook wanneer het (nog) niet ernstig is. Kinderen beseffen zelden de gevolgen van hun eigen pestgedrag. Door duidelijk op te treden wordt direct duidelijk dat geen enkele vorm van pesten geaccepteerd wordt in de school.

Werkwijze ten aanzien van pesten op de Anne Frankschool:

Wij onderscheiden op de Anne Frankschool vier fasen van handelen.

Fase 1: voorkomen

Fase 2: onderzoeken en informeren

Fase 3: vijfsporenbeleid, vastgelegd in een plan van aanpak

Fase 4: evaluatie en nazorg

Fase 1: VOORKOMEN

Op de Anne Frankschool besteden wij de meeste aandacht aan deze fase. Dit gebeurt door het jaar heen op vaste momenten en op verschillende manieren. Hieronder volgt een overzicht:

- *Methode Kwink*. Een doorgaande lijn voor de sociaal emotionele ontwikkeling waarbij in ongeveer 20 lessen onderwerpen als omgangsvormen, veiligheid, oplossen van ruzies tweewekelijks centraal staan. Kwink kent een preventief karakter en heeft als doel het ontstaan van probleemgedrag, waaronder pesten, te voorkomen. De groep wordt mentaal sterker gemaakt doordat er expliciet aandacht wordt gegeven aan sociaal-emotionele competenties. Die competenties moeten leerlingen weerbaar maken tegen pestgedrag van anderen. Daarnaast dragen de competenties bij aan een groepsklimaat.
- *Kwink van de week*. De methode Kwink formuleert bij elke les ene specifiek aandachtspunt de kwink van de week. Hieraan wordt door de leerkracht ook buiten de Kwink lessen om aandacht besteed.
- *Klassenregels*. Aan het begin van het schooljaar worden in elke groep klassenregels opgesteld. Deze worden in de klas opgehangen en er wordt regelmatig naar verwezen.
- *Groepsvorming*. De eerste 6 weken van het schooljaar zijn cruciaal voor de sfeer die in een groep ontstaat. Door middel van groepsvormende activiteiten besteden alle leerkrachten in die periode extra aandacht aan een aan een veilig leer- en leefklimaat in de groep.

- *Anne Frankparlement*: maandelijkse bijeenkomst tussen klassenvertegenwoordigers en directie waarbij het onderwerp schoolklimaat in algemene zin en pesten en plagen in specifieke zin regelmatig besproken wordt.
- *Ontwikkelvolgmodel* voor de sociaal emotionele ontwikkeling. In de groepen 1 en 2 gebruiken we het observatie instrument KJK! om onder andere de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen te volgen. In de groepen 3 t/m 8 maken we gebruik van het instrument VISEON.
- *Sociogram*. Tenminste één keer per jaar maken de leerkrachten een sociogram van hun groep waarbij de relaties tussen de kinderen in kaart worden gebracht.
- *Ouderavonden* over opvoedkundige thema's. Jaarlijks is er een ouderavond met een opvoedkundig thema. Tevens worden ouders in ouderochtenden betrokken bij de evaluatie van het pestprotocol.
- *10-minutengesprekken*. Tijdens deze gesprekken is ook nadrukkelijk aandacht voor de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind.
- *Tevredenheidspeilingen* bij ouders en leerlingen. Eens in de 4 jaar wordt er een tevredenheidspeiling bij ouders en kinderen afgenomen. Actiepunten die hieruit naar voren komen worden aangepakt.
- *Afspraken rondom plagen*. Als kinderen geplaagd worden kunnen ze dat vaak zelf oplossen. We leren de kinderen aan dat ze duidelijk 'stop' zeggen als ze geplaagd worden. Ze proberen dan het conflict te lossen door te praten of door bij elkaar weg te gaan. Als ze er samen niet uitkomen gaan ze naar de leerkracht. Deze probeert samen met de kinderen de onenigheid op te lossen in een gesprek. Als kinderen zich niet aan de afspraken houden of als het plaaggedrag zich vaak herhaalt (en dus pesten kan worden) volgen sancties (zie bijlage 1). Als het pestgedrag hardnekkig is kan de leerkracht overgaan tot fase 2.

Fase 2: INFORMEREN en ONDERZOEKEN

Een pestprobleem kan gesignaleerd en gemeld worden door verschillende personen. Ouders, leerlingen en leerkrachten. Een melding van pesten wordt door de leerkrachten van de Anne Frankschool altijd serieus genomen.

Als eerste wordt onderzocht of er werkelijk sprake is van een pestprobleem. Dit gebeurt onder andere door middel van gesprekken met de betrokken kinderen (pesters en gepeste), de ouders en andere leerkrachten. Eventueel vindt er een kringgesprek plaats. De leerkracht analyseert zo nodig nogmaals de resultaten van het groepssociogram en het volgsysteem voor sociaal emotionele ontwikkeling. Wanneer de conclusie is dat er sprake is van een serieus pestprobleem dan licht de betrokken leerkracht de directie, de intern begeleider en de leerkrachten van zijn bouw in.

Fase 3: VIJF SPORENBELEID

Wanneer er sprake is van pestgedrag in een klas, is dit geen individueel probleem, maar een groepsprobleem. Er zijn verschillende belanghebbenden: het gepeste kind, de pester(s), de zwijgende middengroep, de ouders en de leerkracht. Dit houdt in dat een aanpak van het verschijnsel, wil ze adequaat zijn, zich moet richten op een gelijktijdige hulp aan deze vijf groepen (zie bijlage 1). Op de Anne Frankschool kiezen we ervoor om een pestprobleem breed aan te pakken.

- Begeleiding van het kind dat gepest wordt
- Begeleiding van een kind dat pest
- Hulp bieden aan de zwijgende middengroep
- Adviezen aan ouders
 - Ouders van gepeste kinderen
 - Ouders van kinderen die pesten
 - Alle andere ouders

- Begeleiding van de leerkracht

Samen met de intern begeleider stelt de leerkracht een plan van aanpak op. In het plan van aanpak * (zie bijlage 2) worden de volgende punten omschreven:

- Doel
- Betrokkenen
- Omschrijving van de situatie
- Interventies (voorbeelden zie bijlage 1)
- Communicatie momenten (wanneer en met wie)
- Evaluatiepunten / evaluatiemomenten
- Middelen / inzet externen
- Tijdsplan

In het plan van aanpak komen, afhankelijk van de situatie, verschillende onderdelen uit het vijfsporenbeleid terug.

Fase 5: EVALUATIE EN NAZORG

In deze laatste fase wordt het plan van aanpak geëvalueerd met alle betrokkenen. Bekeken wordt of het doel behaald is en welke nazorg er nog nodig is. Indien nodig wordt het plan van aanpak bijgesteld en voortgezet.

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden. In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Dit kan alleen in overleg met het bovenschools management en na aanvraag bij de inspectie.

Ouders of leerlingen kunnen –ondanks alle inspanningen- niet tevreden zijn over de aanpak van de school van het pestprobleem. Als de gesprekken niet meer soepel verlopen, kunnen ouders en kinderen gewezen worden op de mogelijkheid van het bespreekbaar maken van hun probleem bij de vertrouwenspersoon. Ook hebben ouders het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie van de Basis. Zie hiervoor de klachtenprocedure.

De directie, leerkrachten, medezeggenschapsraad en de ouderraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol:

Directeur	Voorzitter MR

Bovenbouwcoördinator	Onderbouwcoördinator

Bijlage 1: straffen en belonen op de Anne Frankschool

Versterken positief gedrag

Er zijn veel manieren om positief gedrag te versterken. Belonen werkt sterker dan straffen. Positieve houding is uitgangspunt., als dat niet werkt is straffen een optie. Boek groepsplan gedrag formuleert versterkers positief gedrag als 'bouwstenen'. Voorbeelden:

- Prijzen
- Peer-to-peer geschreven waardering (complimenten voor elkaar)
- (groeps)beloning, beloningskaart
- beloningen met groep zelf bedenken, zoveel mogelijk kort / inspelend op gedrag dat normaal niet mag / in prijzenpot / als beloning verdiend is er een uit kiezen, trekken
- versla de timer (steeds minder tijd nodig hebben om...)
- Positief bericht naar huis
- Response-cost (leerling krijgt aantal kaartjes, kaartje wegnemen bij negatief gedrag, beloning als er genoeg over zijn)
- Stop de klok (timen hoe lang negatief gedrag aanhoudt, dit steeds korter laten duren)

Zo nodig: corrigeren negatief gedrag (kind houdt zich niet aan de regels)

- Na twee waarschuwingen volt een sanctie.
- Verwacht gedrag wordt benoemd, en sanctie wordt aangekondigd bij tweede waarschuwing. Kind krijgt keuze om wel of niet positief gedrag te laten zien, dat is besluit van het kind. Altijd benoemen waarom kind sanctie krijgt, verwacht gedrag benoemen, kind dit ook zelf laten benoemen.
Mogelijke sancties:
- Time out: 1 in de klas
 2 uit de klas, naar buurklas (werk mee geven)
 3 bij directie / IB
Time out bij buiten spelen: op vaste plek in zicht pleinwacht
- Nablijven alleen in overleg met ouders, max 30 minuten
- Optie: kind laten opschrijven of tekenen waarom time-out nodig was en welk positief gedrag verwacht werd
- Niet meedoen aan gym of niet naar buiten of verplicht lezen zijn geen mogelijke sancties

5. Mogelijke planmatige interventies bij regelmatig terugkerend negatief gedrag:

- Emotiekaartjes gebruiken
- Oplossingsgerichte benadering (kids skills, 7 stappen dans)
- GGGGG model (gebeurtenis, gedachte, gevoel, gedrag, gevolg)
- Zie verder interventies uit boek groepsplan gedrag / gedragswaaier

Bijlage 2: begeleiding van de verschillende groepen

1. Begeleiding van het kind dat gepest wordt door:

- ✓ Naar het kind te luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen. Vragen hoe en door wie er wordt gepest.
- ✓ Na te gaan hoe het kind zelf reageert, wat hij/zij doet tijdens en na het pesten
- ✓ Samen met het kind te oefenen van een andere reactie.
- ✓ Met het kind te overleggen over mogelijke oplossingen.
- ✓ Samen met het kind te werken aan oplossingen.
- ✓ Sterke kanten van het kind te benadrukken.
- ✓ Gesprek met de ouders van het gepeste kind te voeren.
- ✓ Een vervolggesprek te plannen en regelmatig navraag te doen.
- ✓ Het kind ook te wijzen op de aanwezigheid van de vertrouwenspersoon.
- ✓ Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining.

2. Begeleiding van een kind dat pest door:

- ✓ Te praten met het kind en zoeken naar de reden van het pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, onmacht, buitengesloten voelen).
- ✓ Met het kind te bespreken welk effect zijn/haar gedrag heeft voor de gepeste.
- ✓ Excuses te laten aanbieden.
- ✓ Het kind te helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- ✓ Het kind te helpen om zich aan regels en afspraken te houden. Straffen als het kind pest en belonen als het kind zich aan de regels houdt.
- ✓ Het kind te leren om zich anders te gedragen of zich te beheersen
- ✓ Een gesprek met de ouders van het kind dat pest te voeren.
- ✓ Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. sociale vaardigheidstraining, Bureau JeugdZorg, huisarts, etc.

3. Hulp bieden aan de zwijgende middengroep door:

- ✓ De middengroep te betrekken bij het oplossen van het pestprobleem.
- ✓ Met de leerlingen te praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- ✓ Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

4. Adviezen aan ouders

• Ouders van gepeste kinderen:

- ✓ Blijf in gesprek met uw kind.
- ✓ Als pesten op straat gebeurt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- ✓ Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- ✓ Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- ✓ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ✓ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- ✓ Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- ✓ Werk samen met de school. De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school.

• Ouders van kinderen die pesten:

- ✓ Neem het probleem serieus.
- ✓ Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- ✓ Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.

- ✓ Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- ✓ Besteed extra aandacht aan uw kind.
- ✓ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- ✓ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ✓ Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- ✓ Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

- **Alle ouders:**

- ✓ Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- ✓ Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- ✓ Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- ✓ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ✓ Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- ✓ Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

5. Begeleiding van de leerkracht door:

- ✓ Pesten regelmatig onderwerp van gesprek te maken in de bouwvergadering
- ✓ Het pestprotocol jaarlijks te evalueren en indien nodig bij te stellen
- ✓ Coaching door de gedragspecialist en/of de intern begeleider bij het omgaan met pestproblemen
- ✓ Hulp bij het voeren van gesprekken met kinderen, ouders en eventueel derden door de intern begeleider.
- ✓ De directeur zorgt indien nodig voor facilitering in middelen, tijd en scholing voor de leerkracht.

Aan het aanpakken van pesten zijn wel enkele voorwaarden verbonden:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt.
- Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Elke school heeft een vertrouwenspersoon.

Handige websites:

- www.pestweb.nl
- www.sociaalemotioneel.nl
- www.moed.nl
- www.kwinkopschool.nl
- www.pestenislaf.nl

Bijlage 2:

Plan van aanpak pestprobleem (voorbeeld):

Doel van dit plan:	Betrokkenen:
	Periode:
Omschrijving van de huidige situatie:	
Omschrijving van de gewenste situatie:	
Interventies: Wat gaan we doen?	
Communicatiemomenten: wanneer en met wie	
Evaluatie: wanneer, met wie	
Evaluatiepunten:	
Inzet van middelen / materialen / externe hulp	

